

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การแต่งหน้าในฐานะเป็นส่วนขยายความรู้สึกทางด้านจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาว่า การทำงานของช่างแต่งหน้าในสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์นั้นมีปัจจัยใดที่เป็นข้อจำกัดในส่วนที่เป็นการควบคุมจากทางด้านสังคม และ ปัจจัยที่มีอิสระสามารถกำหนดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยแนวคิดสี่คือสาร แนวคิดPlay theory แนวคิดการสร้างภาพนิมิตและแนวคิดการสื่อความหมายในการแต่งหน้า ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะการแต่งหน้าเพื่อแสดงบุคลิกลักษณะ (Character Make-up) แต่ไม่ใช้การแต่งหน้าแบบเทคนิคพิเศษ (Special Effect) และเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ทำงานอยู่ในสื่อโทรทัศน์ในรายการประเภทต่างๆเป็นหลัก ทั้งหมด14ท่าน ที่ทำงานเป็นช่างแต่งหน้าในรายการโทรทัศน์ และอีก 3 ท่านที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพเกี่ยวข้องกับการแต่งหน้า และเก็บข้อมูลจากรายการโทรทัศน์ทั้งสิ้น 20รายการ

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่เข้ามามีส่วนควบคุมการทำงานของช่างแต่งหน้าที่ทำงานในสื่อโทรทัศน์นั้น สามารถแบ่งออกเป็นสองส่วน

ส่วนแรก คือการควบคุมที่เกิดจากระบบการทำงานทางสื่อโทรทัศน์โดยตรง ซึ่งเป็นการควบคุมในระดับบุคคล และปัจจัยที่เข้ามามีส่วนกำหนดแนวการแต่งหน้าที่สำคัญที่สุดก็คือ แนวความคิดที่ถูกวางไว้จากผู้จัดรายการ หรือผู้กำกับรายการ ได้กำหนดไว้เพื่อให้ผลงานนั้นสามารถถ่ายทอดตามที่ได้วางแผนงานไว้แล้ว ข้อกำหนดจากส่วนนี้นั้นช่างแต่งหน้าไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้หรือทำการบิดเบือนแนวคิดนั้นได้ หากๆไม่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดหรือผู้กำกับรายการ ช่างแต่งหน้าซึ่งอยู่ในฐานะผู้ถูกจ้าง การทำงานแม้ขัดกับความคิดของช่างแต่งหน้าช่างก็ทำให้ตามนั้น แนวคิดที่ถูกกำหนดขึ้นนั้นบางรายการไม่เข้มงวดเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในรายการประเภทเกมส์โชว์ ช่างแต่งหน้าจึงมีอิสระในการตัดสินใจเองว่าการแต่งหน้านั้นควรเป็นเช่นไร ที่สามารถเสริมลักษณะเฉพาะของรายการขึ้นมาได้ แนวคิดที่ทางผู้จัดกำหนดมานั้นมักเป็นแนวคิดแบบกว้าง เป็นความต้องการสื่อลักษณะบางอย่างที่สามารถเสริมสร้างบุคลิกเฉพาะให้แก่ผู้ออกโทรทัศน์ให้เกิดความเหมาะสมกับ

บรรยากาศของทางรายการ นอกเหนือจากแนวคิดของทางรายการแล้วนั้น ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบย่อยที่เข้ามามีส่วนกำหนดการทำงานคือผู้ร่วมงานและผู้ถูกแต่ง

ผู้ร่วมงาน เป็นส่วนของผู้รับผิดชอบหน้าที่อื่นแต่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการแต่งหน้า โดยเฉพาะเรื่องของการจัดแสง ฝ่ายเสื้อผ้า และทรงผม ฝ่ายงานเหล่านี้ขึ้นอยู่กับ การรับผิดชอบในหน้าที่ของช่างแต่งหน้า ดังนั้นการแก้ไขคือการปรับงานของตนให้เข้ากับส่วนอื่นๆด้วย

ผู้ถูกแต่ง ในการทำงานทางสื่อโทรทัศน์ ผู้ที่ถูกแต่งหน้าเข้ามามีส่วนกำหนดแนว การแต่งมากน้อยเพียงใดเป็นเรื่องของ แต่ละบุคคลว่า ผู้ถูกแต่งที่ต้องร่วมงานด้วยความ เชื่อถือและอนุญาติให้ช่างแต่งหน้ามีอิสระที่แต่งใบหน้าของตนมากน้อยเพียงใด เพราะหาก ผู้เป็นเจ้าของใบหน้าไม่ยินยอม การทำงานนั้นก็ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำเร็จ

ในการควบคุมตรงส่วนนี้นั้นช่วยส่งเสริมการทำงาน of ช่างให้สามารถผลิตและถ่าย ทอดงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ดีหากมีการเตรียมพร้อมที่ดีตั้งแต่ในช่วงก่อนการผลิตจริง มีการทดลองไฟและให้นักแสดงเข้ามาทดลองแต่งหน้าก่อน เพราะช่างแต่งหน้าสามารถเข้าใจ ในสิ่งที่ผู้กำกับต้องการ นักแสดงและช่างต่างก็สร้างความคุ้นเคยและช่างสามารถมองหา จุดบกพร่องของตนและแก้ไขก่อนถ่ายทำจริง หากงานในส่วนของการแต่งหน้าไม่ได้รับความเอาใจใส่และมีส่วนร่วมแล้ว ถ้าหากเป็นรายการประเภทที่ออกอากาศเป็นประจำ ช่าง แต่งหน้ายังสามารถค่อยปรับแต่งผลงานของตนได้ แต่หากเป็นรายการอย่างประเภทละคร ที่ ต้องใช้ความต่อเนื่องในการแต่งหน้าตั้งแต่วันแรกที่เปิดกล้องแล้ว ผลงานที่ไม่สมบูรณ์ก็ยาก ที่ปรับแต่งให้สมบูรณ์ในการถ่ายทำต่อไป

อีกส่วนนั้นเป็น การควบคุมทางด้านบรรทัดฐานทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่างๆที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับสังคม การควบคุมในส่วนนี้ ช่างแต่งหน้าไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องที่ควบคุมการทำงานของตน หากแต่ เหตุผลในทางด้านความคิดแล้วนั้นปัจจัยตรงส่วนนี้เข้ามามีอิทธิพลในการกำหนดความ เหมาะสม ความถูกต้องเกี่ยวกับการแต่งให้แก่ช่างแต่งหน้า โดยช่างแต่งหน้าพยายาม จำลองบุคลิกลักษณะของมนุษย์ที่เป็นจริงในสังคมมาใช้ในการแต่ง ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อ โทรทัศน์นั้นเน้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ช่างแต่งหน้าคำนึงถึงความคิดในมุมมองของผู้ดูว่า

คิดอย่างไรกับผลงานที่ได้ทำไป และในมุมมองที่คิดว่าการแตงหน้านั้นเหมาะสมกับบุคลิก ลักษณะของผู้ถูกแตงหรือไม่

ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอิสระสามารถกำหนดขึ้นได้ด้วยตนเองนั้น ช่างแตงหน้าผู้ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักต่างรู้สึกว่าคุณนั้นมีความอิสระในการทำงาน ในส่วนนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ส่วนที่เป็นอิสระอย่างแท้จริงนั้น คืออิสระในการแสดงฝีมือของช่างแต่ละท่านว่าสามารถถ่ายทอดแนวคิดที่ถูกกำหนดไว้เรียบร้อยแล้วนั้นให้ออกมาเช่นไร เป็นอิสระในการนำเสนอทางด้านเทคนิคที่นำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมาย หรือเสริมสร้างลักษณะของผู้ ออกอากาศให้เป็นไปตามแนวคิดที่ได้รับ

จากผลการศึกษาพบว่า การแตงหน้าเพื่อสร้างบุคลิกภาพทางสื่อโทรทัศน์นั้นเป็นผล มาจากการควบคุมทางสังคมและความคิดสร้างสรรค์ การควบคุมทางสังคมเป็นส่วนที่ กำหนดให้ช่างแตงหน้าทราบจุดมุ่งหมายในการแตง และขอบเขตที่พวกเขาสามารถใช้ จินตนาการทางความคิดสร้างสรรค์ได้

เพื่อสามารถถ่ายทอดแนวคิดที่ได้รับมาและนำเสนอโดยการแตงหน้า ช่างแตงหน้า จำเป็นต้องใช้ความคิด สร้างสรรค์รูปแบบการแตงหน้าที่ตนคิดว่าสามารถสื่อแนวคิดนั้น อัน เป็นการสร้างภาพนิมิตขึ้น แยกได้เป็นสามลักษณะ คือ

ลักษณะแรก คือการสร้างภาพนิมิตขึ้นจากการลอกเลียนแบบความเป็นจริงดั้งเดิม โดย พิจารณาว่าผู้ถูกแตงนั้นแต่เดิมมีลักษณะเป็นเช่นไร ก็พยายามรักษาลักษณะจริงแท้ดั้งเดิมนั้น ไว้เมื่อออกรายการทางโทรทัศน์ โดยไม่มีจุดประสงค์ที่ต้องการสร้างให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกว่าผู้ ออกรายการแตงหน้า

ลักษณะที่สอง คือ การสร้างภาพนิมิตที่เป็นลักษณะผลิตซ้ำ เป็นการสร้างภาพนิมิตจาก การนำแนวความคิดเดียวของการแตงหน้าที่ใช้ในรายการนำมาใช้ให้กับผู้ถูกแตงหน้าทุก ท่าน โดยที่ผู้เป็นช่างแตงหน้ามิได้ใช้รูปแบบการแตงหน้าและการใช้รหัสเพื่อถ่ายทอดความ หมาย ที่คิดค้นขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อผู้ถูกแตงผู้นั้นโดยเฉพาะ

ลักษณะที่สาม เป็นลักษณะการสร้างภาพนิมิตที่ เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้เป็นช่างแต่งหน้าคิดค้นขึ้นมาเฉพาะบุคคลแต่ละบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อสามารถสื่อลักษณะบุคลิกตามแนวคิดที่ได้รับ โดยพิจารณาว่ารูปแบบการแต่งหน้าที่กำหนดขึ้นนั้นเป็นการแต่งหน้าที่เหมาะสำหรับบุคคลที่ถูกแต่งโดยเฉพาะและไม่ใช้การแต่งที่สามารถนำไปใช้กับผู้อื่นได้ ดังนั้นเมื่อเปลี่ยนบุคคลที่ถูกแต่ง รูปแบบการแต่งและการใช้รหัสต้องเปลี่ยนตามความเหมาะสม

การวิเคราะห์ความหมายของการแต่งหน้า ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการวิเคราะห์ว่า ช่างแต่งหน้ามีวัตถุประสงค์ที่ใช้องค์ประกอบในแต่ละส่วนของใบหน้าในการแต่งหน้า เพื่อสื่อความหมายทางบุคลิกภาพ ดังต่อไปนี้ คือ

การแต่งพื้นผิว เพื่อปกปิดข้อตำหนิและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแต่ละบุคคลให้มีความใกล้เคียงกับความงามในอุดมคติและปรับโทนสีหน้าเพื่อสื่อความปรกติและความผิดปกติทางร่างกาย หรือสภาวะที่สื่อความหมายว่าไม่ใช่มนุษย์

การแต่งคิ้ว จากข้อมูลไม่ปรากฏว่า ช่างแต่งหน้าใช้ลักษณะของรูปทรงคิ้วเพื่อการสื่อความหมายมากนัก แต่ใช้ความเข้มอ่อนของสีคิ้ว และความคมชัดของการวาดรูปทรงคิ้ว เป็นเครื่องมือบ่งบอกระดับบุคลิกที่เป็นธรรมชาติของผู้ออกอากาศว่าเป็นธรรมชาติมากน้อยเพียงใด สีของคิ้วช่วยบ่งบอกว่าบุคลิกนั้นดูดี หรือทำให้หน้าดูเข้มได้เมื่อใช้โทนสีออกดำซึ่งนิยมใช้ให้กับนักแสดงชายมากกว่า

การแต่งตา ความหมายของการแต่งตาเป็นความสัมพันธ์กับสีสัน และระดับความเข้มของสีมากกว่ารูปทรง การแต่งตาใช้เพื่อสร้างความรู้สึกที่สดใสให้ใบหน้า เป็นการเสริมบุคลิกให้มีความสดใส และดูอ่อนวัย การสื่อความหมายในส่วนนี้พบว่าในสื่อโทรทัศน์นั้นการแต่งหน้าให้ผู้ดำเนินรายการและนักแสดงโดยทั่วไปแล้วไม่ใช้การแต่งตาที่เข้มและเห็นเป็นสีสันที่ชัดเจน แต่เน้นความอ่อนบางและความกลมกลืนเข้ากับสีผิวเป็นหลัก เพื่อไม่ให้บุคลิกภาพของผู้ถูกแต่งนั้นดู

การปิดแก้ม การปิดแก้มถูกนำมาใช้เพื่อบ่งบอกความมีสุขภาพที่ดีของผู้ถูกแต่งในอีกส่วนเพื่อบ่งบอก ความเหมาะสมของวัย

การทาปาก การทาปากมีความสัมพันธ์กับสี และรูปทรง การวิจัยพบว่า ช่างแต่งหน้าใช้การทาปาก และสีส้นเพื่อสื่อความหมายดังนี้

- เพื่อสร้างเสริมบุคลิกที่นุ่มนวลอ่อนหวาน
- เพื่อสื่อบุคลิกที่แจ่มใส อ่อนใส
- เพื่อสื่อบุคลิกที่ดูเป็นธรรมชาติ
- เพื่อสื่อบุคลิกที่น่าเชื่อถือ ดูภูมิฐาน
- เพื่อสร้างความดึงดูดใจ

การใช้องค์ประกอบแต่ละส่วนของใบหน้าเพื่อสร้างความหมายด้วยการแต่งหน้านั้น ช่างแต่งหน้าจำเป็นต้องใช้รหัสจากแนวคิดการแต่งหน้าเป็นหลักสำคัญ คือ

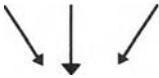
การใช้สีและน้ำหนัของสี การใช้สีเป็นรหัสที่ใช้สร้างความรู้สึกที่พบมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ สีถูกใช้เพื่อสร้างความหมายที่ต้องการให้เกิดปฏิกิริยาทางความรู้สึกและโยงความสัมพันธ์กับความหมายทางด้านนามธรรม สีถูกนำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการแต่งหน้าและเป็นรหัสที่สามารถสื่อความหมายแตกต่างแปรเปลี่ยนไปตามความรู้สึกของผู้แต่งหน้าได้

การใช้พื้นผิว พื้นผิวเป็นส่วนของการใช้รหัสเพื่อสื่อความหมายที่ใช้ควบคู่ไปกับการแต่งหน้าที่เป็นแฟชั่นนิยม เพราะโดยทั่วไปแล้วการแต่งหน้านั้นเน้นหลักสำคัญคือการทำให้พื้นผิวที่แต่งหน้านั้นดูเรียบเนียน แต่พื้นผิวที่เรียบนี้จำเป็นต้องใช้ผสมผสานกับลักษณะอื่นๆของพื้นผิวด้วย คือ พื้นผิวด้าน พื้นผิวแบบมุก และพื้นผิวมัน อันเป็นลักษณะหลักของเครื่องสำอาง แต่การที่ช่างเลือกใช้พื้นผิวประเภทใดประกอบนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความนิยมในการใช้เครื่องสำอางแบบไหนในสังคมขณะนั้นว่าสิ่งใดเป็นที่นิยมอยู่ อย่างไรก็ตาม ลักษณะพื้นผิวที่พบว่าใช้มากที่สุดคือ พื้นผิวเรียบด้าน โดยเฉพาะหากต้องการนำเสนอบุคลิกที่เป็นธรรมชาติ และบุคลิกที่เป็นผู้ใหญ่ ในขณะที่พื้นผิวมันพบน้อยมาก ปรากฏใน

การใช้ลิปสติกเท่านั้น เพราะความมันวาวนั้นเมื่อออกรายการโทรทัศน์สะท้อนแสงกลับ ทำให้ดูไม่สวยงาม

การใช้รูปทรง การใช้รูปทรงเป็นการสร้างความหมายที่ไม่เด่นชัดนัก รูปทรงกลมเป็นทรงที่ช่างแต่งหน้านิยมนำเข้ามาปรับใช้ในการแต่งหน้าให้ผู้นำเสนอรายการและนักแสดงมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะรูปทรงกลมเป็นรูปทรงที่ช่วยสื่อความรู้สึกที่ดี คือความอ่อนหวาน นุ่มนวล ความอ่อนโยน และอ่อนเยาว์ รูปทรงที่มีมุมหักเป็นมุมแหลมชัดเจนอย่างรูปทรงสามเหลี่ยม เป็นรูปทรงที่ใช้ในการแต่งหน้าที่ต้องการสื่อความรู้สึกเด็ดขาดอย่างเช่นเมื่อนำไปเขียนคิ้ว หรือใช้สื่อความรู้สึกของบุคลิกที่คล่องแคล่วและเป็นผู้ใหญ่ โดยการปิดแก้มขึ้นสูงไปตามโหนกแก้ม ในขณะที่รูปทรงสี่เหลี่ยมเป็นรูปทรงที่ไม่นิยมใช้ในการแต่งหน้าทางสื่อโทรทัศน์ เห็นได้จากการพยายามแก้ไขรูปหน้าที่เหลี่ยมให้มีความอ่อนโยน

ทิศทาง (การใช้แนวเส้น) การใช้ทิศทางเพื่อสื่อความหมายในการแต่งหน้าช่างแต่งหน้าไม่ นิยมใช้ เส้นหรือทิศทางใน เพราะทิศทางเช่นนี้สื่อความรู้สึกในด้านลบ เป็นตา ปาก แก้ม มีแนวการใช้เส้นสมมติที่เฉียงขึ้น

แนวที่ เฉียงตกลงมากกว่า ดังนั้นไม่ว่า

การใช้ทิศทางมีส่วนอย่างมากในการวิเคราะห์แก้ไขรูปหน้า ผู้เป็นช่างต้องสามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้ถูกแต่งมีทิศทางบนใบหน้าอย่างไรที่ต้องแก้ไข เช่น ตาขีดไป ต้องแต่งตาให้เกิดความรู้สึกว่ารูปตาถูกทำให้ดึงออกไปทางด้านข้าง หรือมุมปากตก ควรทำอย่างไร

ในสื่อโทรทัศน์พบว่าการแต่งหน้าถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายให้แก่รายการทางโทรทัศน์ ดังนี้ คือ

- เพื่อสร้างเสริมบุคลิกของผู้ออกรายการให้มีภาพลักษณ์ที่เหมาะสมกับรูปแบบของรายการแต่ละรายการ

พบว่าในแต่ละรายการจะกำหนดรูปแบบการแต่งหน้าที่ต้องการให้เกิดความสอดคล้องกับแนวคิดที่ทางรายการได้ตั้งไว้ และในแต่ละประเภทรายการสามารถพบลักษณะการแต่งหน้าวิเคราะห์จากแนวคิดภาพนิมิตที่แตกต่างกัน

- เพื่อบ่งบอกสถานะทางเพศของผู้ออกโทรทัศน์ และในส่วนนี้ การแต่งหน้ายังถูกใช้เป็นเครื่องมือสื่อความหมายของการเปลี่ยนแปลงสถานะภาพของเพศชายไปสู่เพศหญิงได้

ลักษณะการแต่งที่ก้าวข้ามเพศพบได้จากการแสดงตลก แต่เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงแบบชั่วคราว และมักจะใช้การแต่งหน้าที่มีสีสันเข้มฉูดฉาด กว่าที่ผู้หญิงใช้แต่งจริงในชีวิตประจำวัน

- เพื่อสื่อลักษณะของมนุษย์ในสถานะต่างๆ สถานะความเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือสถานะที่เป็นผี

สำหรับการเปลี่ยนแปลงลักษณะของมนุษย์ที่ปกติไปสู่สภาพที่ไม่ปกติ ช่างแต่งหน้าจะใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงทางสีหน้า ด้วยการปรับสีรองพื้น

- เพื่อสื่อบุคลิกที่เหมาะสมกับบทบาททางสังคม และอาชีพแต่ละอาชีพ

ช่างแต่งหน้าจะต้องคำนึงว่าผู้ถูกแต่งต้องแสดงบทบาทของตนในฐานะอะไรและใช้วิจารณญาณของช่างว่าบทบาทหรืออาชีพเหล่านั้นต้องการการแต่งหน้าในลักษณะไหน รูปแบบใด

- เพื่อสื่อบุคลิกทางด้านความรู้สึกทางอารมณ์ เช่น สื่อว่าเป็นคนอ่อนหวาน น่ากลัว การแสดงออกในส่วนนี้พบว่าจะใช้วิธีสื่อสารด้วยการใช้สีมากที่สุด

- เพื่อสื่อช่วงวัยแต่ละวัย

อายุในแต่ละช่วงจะเป็นตัวที่ช่างแต่งหน้าสามารถใช้ความเข้มอ่อนของสี และน้ำหนักของสีเพื่อการสื่อความหมายได้ แม้ว่าผู้ถูกแต่งมีอายุมาก บางครั้งช่างแต่งหน้าใช้ลักษณะการแต่งแบบอ่อนใสให้เพื่อต้องการให้ผู้ถูกแต่งดูอ่อนกว่าวัยด้วยเช่นกัน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าการแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์นั้นเป็นผลมาจากการควบคุมทางด้านสังคมและอิสระทางความคิดสร้างสรรค์อย่างไรบ้าง โดยได้จำแนกลักษณะของการควบคุมออกเป็นสองลักษณะ และชี้ให้เห็นว่าช่างแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์นั้นมีอิสระทางความคิดสร้างสรรค์อย่างไร และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้ทราบถึงการสร้างบุคลิกให้นักแสดงและผู้นำเสนอรายการโทรทัศน์ด้วยการแต่งหน้า โดยได้แสดงข้อมูลว่าช่างแต่งหน้าแต่ละท่านใช้วิธีการใดเพื่อสร้างบุคลิกให้ผู้ถูกแต่งในแต่ละท่านในบทที่ 5 และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นรหัสการแต่งหน้าที่พบว่าช่างแต่งหน้าเหล่านั้นนำมาใช้เพื่อการสื่อความหมาย โดยแบ่งออกเป็นสองลักษณะ

ลักษณะแรกคือการแต่งหน้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความหมายในแต่ละองค์ประกอบของใบหน้า และลักษณะการแต่งหน้าที่ใช้แนวคิดการแต่งหน้าเกี่ยวกับองค์ประกอบศิลปะช่วยในการสื่อความหมาย โดยทั้งสองลักษณะผู้เป็นช่างแต่งหน้ามีวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ทางความรู้สึกบุคลิกลักษณะของผู้ถูกแต่งเป็นหลักสำคัญ ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงถึงวิธีการสื่อสารที่ใช้การแต่งหน้าเป็นสื่อ ขยายความคิดของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์

ผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า การแต่งหน้าเพื่อสร้างบุคลิกภาพให้ผู้นำเสนอรายการและนักแสดงทางโทรทัศน์เป็นบทบาทของการแต่งหน้าในฐานะเป็นส่วนขยายความรู้สึกทางด้านจิตใจในสื่อวิทยุโทรทัศน์ ทั้งนี้ผู้จัดรายการหรือผู้กำกับรายการมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้การแต่งหน้าเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อความหมายที่สอดคล้องกับรูปแบบของทางรายการ ด้วยการกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการแต่งหน้าที่สร้างบุคลิกภาพให้แก่ผู้นำเสนอรายการหรือนักแสดง ให้เป็นไปในแนวที่ทางผู้จัดรายการหรือผู้กำกับต้องการ ช่างแต่งหน้าจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการแปลงแนวความคิดที่ได้รับมานั้น ให้สามารถถ่ายทอดผ่านยังผู้ถูกแต่งด้วยวิธีการแต่งหน้าในรูปแบบต่างๆ โดยช่างแต่งหน้าเหล่านี้ได้คิดสร้างสรรค์การแต่งหน้าในลักษณะต่างๆ และได้ใช้รหัสการแต่งหน้าเป็นวิธีการสื่อความหมายของแนวคิดที่ได้รับมา

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การแต่งหน้าในรายการโทรทัศน์แต่ละรายการ แม้มีวัตถุประสงค์ในการแต่งหน้าและแนวความคิดที่ใช้แตกต่างกันออกไปแต่ทุกรายการมีลักษณะการแต่งหน้าที่คล้ายคลึงกันเมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดการสร้างภาพนิมิตร์ จากที่กล่าวมาแล้วว่าการสร้างภาพนิมิตร์ในการแต่งหน้ามี สาม ลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการสร้างภาพนิมิตร์ในแต่ละลักษณะ มีความสัมพันธ์กับการใช้รหัสในการถ่ายทอด และลักษณะของผู้ออกรายการโทรทัศน์ที่สามารถใช้กฎเกณฑ์ร่วมกันได้คือ

การสร้างภาพนิมิตร์ในลักษณะลอกเลียนแบบนั้น ไม่มีการใช้รหัสใดเป็นพิเศษในการถ่ายทอด เพราะจุดประสงค์ของการแต่งหน้ามิใช่เพื่อเปลี่ยนแปลงบุคลิกดั้งเดิม พบได้ในการแต่งหน้าเพศชาย การแต่งหน้าเด็ก หรือการแต่งหน้าตัวประกอบที่ไม่สำคัญมากนัก อย่างไรก็ตามทคนรับใช้ลักษณะภาพนิมิตร์ลอกเลียนแบบนี้เกิดจากการควบคุมทางสังคมที่เป็นไปตามค่านิยมและความเหมาะสมทางสังคม ผู้แต่งได้คำนึงถึงความเป็นจริงเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นไม่ว่าเป็นรูปแบบรายการใดก็ตามการสร้างภาพนิมิตร์ในขั้นนี้มีลักษณะที่

เหมือนกัน แต่บุคคลที่ใช้การแต่งหน้าในขั้นตอนนี้สามารถเปลี่ยนไปสู่ลักษณะการแต่งหน้าที่เป็นภาพนิมิตร์ไม่อ้างอิงกับความเป็นจริงได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานะภาพดั้งเดิมของตน เห็นได้จากตัวอย่างของนักแสดงชายที่เปลี่ยนตัวเองเป็นหญิง หรือจากคนเป็นผี ทำให้ไม่มีความจริงแท้ดั้งเดิมอยู่

การสร้างภาพนิมิตร์ลักษณะที่สองคือการผลิตซ้ำ มีความสัมพันธ์กับการใช้รหัสในการแต่งหน้า คือ ที่เน้นการใช้รหัสเพื่อสื่อความหมายที่มีลักษณะกว้างๆ มีหลักสำคัญร่วมกันคือให้ผู้ถูกแต่งนั้นดูดีที่สุดในขณะนั้น ดังนั้นการถ่ายทอดรหัสการแต่งจึงไม่เน้นใช้องค์ประกอบของการแต่งหน้าในแต่ละส่วนเป็นพิเศษ แต่เน้นภาพรวมทั้งหมดของผลงานให้ออกมาสัมพันธ์กับแนวคิดที่วางไว้ การสร้างภาพนิมิตร์ในระดับนี้ใช้กับบุคคลที่ออกรายการทางโทรทัศน์ไม่ประจำในรายการนั้น เช่น ดารารับเชิญ หรือ ผู้ร่วมรายการ ในรายการประเภทเกมส์โชว์ รายการปิกนิกะบันเทิง ซึ่งผู้ออกรายการนั้นมามาร่วมรายการในฐานะที่แสดงบทบาทของตนเองไม่ใช่มาร่วมแสดงเป็นตัวละครอื่นๆ

การสร้างภาพนิมิตร์ลักษณะที่สาม คือไม่อ้างอิงกับความเป็นจริง สัมพันธ์กับการใช้รหัสในการแต่งหน้าเพื่อสื่อความหมายที่ซับซ้อนและละเอียด มีวัตถุประสงค์ในการสร้างบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลที่ชัดเจน ผู้เป็นช่างแต่งหน้าจำเป็นต้องคิดสร้างสรรค์ลักษณะการถ่ายทอดความหมายที่เจาะลึกในแต่ละส่วนขององค์ประกอบใบหน้าเพื่อให้แต่ละส่วนนั้นสามารถบ่งบอกจุดประสงค์ในการแต่งได้อย่างละเอียด และลักษณะนี้พบใช้สำหรับผู้ประกาศและผู้นำเสนอรายการที่อยู่ประจำรายการและมีส่วนสำคัญต่อรายการ เช่น ผู้ประกาศ พิธีกรหญิงและนักแสดงนำในละครโทรทัศน์ และภาพนิมิตร์ในระดับนี้เป็นได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย

การแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์แต่ละรายการนั้นผู้วิจัยพบว่าเป็นเรื่องยากที่ระบุว่าการประเภทใดมีการแต่งหน้าและการใช้รหัสในการนำเสนออย่างไร เพราะในรายการหนึ่งอาจพบรูปแบบการแต่งหน้าที่แตกต่างกันออกไป เช่นรายการเกมส์โชว์สามารถพบรูปแบบของละครได้ หรือผู้ดำเนินรายการ หรือนักแสดงเปลี่ยนแปลงบทบาทบุคลิกเปลี่ยนแปลงไปมา แต่หากใช้เกณฑ์การแบ่งด้วยแนวคิดของลักษณะการเกิดภาพนิมิตร์ในลักษณะต่างๆดังที่กล่าวมา ช่วยให้เราเข้าใจรหัสการแต่งหน้าที่ถ่ายทอดได้เข้าใจมากขึ้นในแต่ละรายการของทางโทรทัศน์ได้

จากที่กล่าวมานั้นพบว่า การแต่งหน้าทางสื่อโทรทัศน์มีลักษณะจากการแต่งเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการปกปิดข้อบกพร่องของใบหน้าเป็นหลัก และเน้นความสวยงามของผู้ถูกแต่งโดยไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของผู้ที่ออกรายการโทรทัศน์ว่าควรมีลักษณะบุคลิกเช่นไร หรือความเหมาะสมของการแต่งหน้าในแต่ละสถานะการณ์ ได้เปลี่ยนแปลงไป การแต่งหน้าที่ปกปิดด้วยเครื่องสำอางหน้าๆ กลับเป็นการบ่งบอกถึงความเป็นธรรมชาติของตัวละครและเป็นการแต่งหน้าที่ไม่เหมาะสมในสื่อโทรทัศน์ การแต่งหน้าทางโทรทัศน์ในปัจจุบันเน้นความสวยงามที่ดูเป็นธรรมชาติของผู้ถูกแต่ง และการแต่งหน้านั้นต้องสามารถให้เสริมบุคลิกของผู้ถูกแต่งให้ดีขึ้น มีความสมจริงทั้งในด้านกาลและเทศะ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายในการแต่งหน้าทางโทรทัศน์จึงไม่ได้หยุดเพียงแค่จุดประสงค์เพื่อความงามเพียงด้านเดียวแต่ ผู้จัดรายการ ผู้กำกับ หรือช่างแต่งหน้า ต่างใช้การแต่งหน้าเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความหมายที่พวกเขาเหล่านี้ต้องการให้ผู้ชมได้รับรู้ และได้มีความรู้สึกร่วมกันในขณะชมรายการทางโทรทัศน์

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลทางด้านเอกสารที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการแต่งหน้าในสื่อโทรทัศน์นั้นไม่มีการบันทึกไว้ และเป็นสิ่งที่ยากมากที่จะหาหนังสือประกอบการวิจัยทางด้านวิชาการที่เป็นเรื่องราวการแต่งหน้าที่ผลิตขึ้นโดยคนไทย ผู้วิจัยพบว่า เอกสารที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแต่งหน้านั้นจะเป็นเรื่องราวของเกร็ดความรู้ทางด้านเทคนิควิธีการแต่ง หรือการใช้เครื่องสำอางค์ หรือความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเครื่องสำอางค์ หรือหากเป็นเอกสารเกี่ยวกับการแต่งหน้าโดยตรงนั้น จะเป็นหนังสือที่ถูกแปลจากนักเขียนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องค้นหาเอกสารจากการซื้อหนังสือที่ผลิตโดยชาวต่างประเทศเป็นหลักเพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการแต่งหน้าเฉพาะในรายการโทรทัศน์ ในขณะที่สื่อมวลชนทางด้านอื่นๆ อย่างภาพยนตร์ แฟชั่น หรือ ละคร และสื่อประเภทการแสดงสด ต่างจำเป็นต้องใช้การแต่งหน้า เป็นส่วนเสริมสร้างในการนำเสนองานทั้งสิ้น ซึ่งในแต่ละสื่อต่างก็มีลักษณะการแต่งหน้าที่เฉพาะตัว ดังนั้นหากมีการศึกษางานแต่งหน้าในสื่อมวลชนด้านอื่นๆ ก็จะช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาให้แก่วงการแต่งหน้าของสื่อมวลชนของไทยมากขึ้น

นอกจากนี้ โดยทั่วไปแล้วการแต่งหน้าเป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงเข้ากับการทำงานในส่วนอื่นๆ ด้วย อย่างเช่น การแต่งกาย และการทำผม หากต้องการศึกษาการสร้าง ความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยใคร่แนะนำว่าควรศึกษาองค์ประกอบเหล่านี้ประกอบกัน